

Ірина Ригайло

(13 р., Школа «Дивосвіт», м. Лісабон, Португалія)

Життя – Тобі

Напевно, нічого в світі не стається випадково. Будь-що: проблеми, радощі чи навіть доля – все це бере свій початок ще задовго до нашого народження. Адже «наше життя вже розписано до дрібниць». Але іноді бувають випадки, коли ми нарікаємо наше життя, не згідні з тим, що маємо, і намагаємось якось змінити наш земний шлях. Саме ці випадки загартовують нашу силу волі та витримку. Таких змін може прагнути одна людина для свого життя, одна сім'я для своєї родини, а трапляється – і весь народ для себе та своєї країни. На перший погляд здається, що для того, щоб змінити долю всієї країни, повинно статися щось надзвичайне, і якщо хтось і зможе змінити історію великої держави, направити її в інше русло, то це має бути хтось особливий, якийсь фантастичний супергерой. Але чи так це насправді? Можливо, початок кардинальним змінам у суспільстві може покласти будь-хто з нас?...

Уявімо звичайну сім'ю Романчуків ще задовго до кардинальних змін в їх країні та місті. Україна, Харків, 2013 рік, липень.

Олег Михайлович Романчук, 44 роки – хірург за професією, директор клініки «Борис» м. Харкова.

Ірина Володимирівна Романчук, 39 років – вчителька історії старших класів, заступник директора школи № 8.

Іван Олегович Романчук (Ваня), 17 років – студент І курсу університету ім. Шевченка.

Як і більшість дітей, Ваня мав безтурботне дитинство, завжди маючи все те, що тільки бажав. Батьки заробляли досить непогано, і тому ні в чому не відмовляли своєму сину. Незважаючи на це, Іван виріс хлопцем добрим, цінував те, що йому давали батьки, і по можливості старався на літніх канікулах заробляти хоч якісь гроші, щоб не доводилось зайвий раз турбувати батьків. Так сталося і цього літа. Добре і попрацювавши, і відпочивши, хлопець готовувався до першого вересня, адже цього року його клас – випускний, адже цього року в нього починається нове, «доросле», студентське життя.

Перший день навчання пройшов чудово, як і наступні 2 місяці – Вані дуже сподобалось і навчання, і нова студентська родина. Сім'я Романчуків була великим прихильником європейської схеми життя та завжди підтримувала європейський вектор зовнішньої політики України. Отож, почувши про призупинення процесу підготовування до підписання Угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом, Іван заявив, що буде захищати свої права. Батьки не перечили хлопцю, але закликали його до обережності. Наступного дня, 21 листопада, хлопець

пішов на навчання та збирався після уроків (пар) піти на Майдан. Ваня вирізнявся серед своїх однолітків дружелюбністю та лідерськими якостями, тому він був душою будь-якої компанії, в яку потрапляв. Як і всі люди, він теж мав найкращих друзів: Віктор, Володя та Саша. Дружили хлопці ще з дитинства, разом ходили до школи, разом вирішили і продовжувати навчання. Ці молоді люди теж зростали в патріотичних сім'ях, і це добре знав Іван. Тож на обідній перерві він запропонував їм піти на центральний майдан міста. Реакція хлопців була чомусь дивна:

– Ти що, серйозно? А якщо нас ще міліція забере? Тим більше, що зараз багато студентів і учнів збираються на нашій площі, мені друг з ліцею написав про це. Отож, я не впевнений, що це зовсім безпечно.

– Сашо, та годі тобі. Чи не ти тиждень тому ходив тут і викрикував «Слава Україні!» так, що мало вікна не потріскали? Якщо ти вже такий патріот, то, будь ласка, доведи це ділом!

– Гей, хлопці! Годі вам, ми так тільки час втрачаємо. Давайте просто: хто хоче – йде, а хто не хоче – не йде.

– Я повністю підтримую Володю. Я йду, – сказав Віктор.

– Звісно, що я теж, – відгукнувся Володя.

– Оскільки це була моя ідея, то мою відповідь ви вже знаєте.

– Знаєте, а я теж іду. Ви маєте рацію. Якщо я патріот, то треба показати це на ділі, – сказав Сашко, допиваючи чай.

– О, оце вже мої хлопці, – усміхнувся Ваня.

Прийшовши на площину, хлопці побачили там сотні людей, зустріли багатьох товаришів та однолітків. Вони стояли в самому центрі міста з малюнками та плакатами, які пояснювали причину їхнього перебування тут, на цьому мітингу. Україні перекрили дорогу в Європу – цим все сказано. І справді, якби підписання угоди таки сталося, то й життя стало би країним. Насамперед, для студентів, адже так в них з'явилось би більше можливостей і для навчання, і для будування майбутнього. Тому їхне обурення було цілком зрозуміле і справедливе. Та й взагалі – люди були ситі свавілям влади і хотіли, щоб їх нарешті почули, щоб враховували їхні думки і прагнення.

Хлопці та дівчата проводили час, співаючи патріотичні пісні, обговорюючи політику та плани на майбутнє. Ваня та його товариші також були учасниками цього мітингу, а Сашко був одним із найактивніших юнаків. Цей день проходив чудово до певного часу. Аж раптом до площині під'їхали броньовані автобуси, так звані «заки» – це прибув загін Беркута. На жаль, бійців загону було прислано не для того, щоб вони стежили за порядком. Оточивши мітингувальників, беркутівці почали розганяти майдан, а найбільш активних учасників, які намагалися чинити опір, жорстоко лупцювали гумовими палицями.

Компанія Івана отримала багато побоїв, а самого Ваню і Сашка забрали до відділку.

Дорогою хлопці не раз намагались вибратись, але все марно. Вони були прикро вражені поведінкою правоохороних органів, адже замість того, щоб підтримати молоде покоління, Беркут силою розігнав їх мирний мітинг, і тим самим підтримав тодішню несправедливу владу. А здавалося, вони повинні були захищати права народу, адже їх так і названо – правоохоронці...

Ця ніч, на диво, закінчилась на позитивній ноті для Вані, але не для Сашка. У відділку їх одразу ж розлучили, і через деякий час першого випустили завдяки його родинним зв'язкам, другого ж затримали і завели судову справу. Це не на жарт обурило Івана, але хлопцю порадили триматись осторонь. Повернувшись додому, він все розповів своїм рідним та заявив, що не збирається сидіти вдома. Це викликало гнів у матері:

- Ти що, зовсім з глузду з'їхав? Хочеш, щоб тебе, як Сашу, посадили? Май на увазі, що вдруге тебе не врятають.
- Мамо, ти зовсім нічого не розумієш. Сашка посадили, Вітя і Вова невідомо де, десятки студентів затримані, а ти мені пропонуєш вдома сидіти? Вибач, але буде по-моєму.

- Іро, залиш його. Він вже не дитина, отож хай сам приймає рішення. Синку, будь обережний.

Попрощавшись з батьками, Ваня пообіцяв, що невдовзі повернеться, але тоді він ще не зінав, що в той день він бачив батьків востаннє. Як і більшість дітей, хлопець любив збирати гроші в порцелянове поросятко, яке заповнювалося від його 9-річного віку. Розбивши його і забравши свій нехитрий скарб, хлопець поїхав за квитками на залізничний вокзал.

- Чого тобі, хлопче?

- Один квиток до Києва, будь ласка!

Після довгої дороги молодик швидко зоріентувався на місцевості та через деякий час вже стояв в центрі міста Києва – майдані Незалежності. Те, що він побачив, зачарувало його – сотні студентів, жінок, пенсіонерів, чоловіків. Та які сотні? Тисячі! Все це відбувалося не десь там в Америці чи Європі, а тут, в центрі його батьківщини – в Києві.

Ваню переповнювали одразу два почуття: гордість та розгубленність. Гордість за те, що тепер він свідоктворення історії, а розгубленність тому, що почувався тут зовсім самотнім. Куди піти 17-річному парубкові, який не має в чужому місті ані родичів, ані друзів, ані притулку? Єдине, на що він міг опиратись – це його мужність і віра.

Поки юнак перебував в цих роздумах, десь в надрах кишені залився дзвоном його мобільний телефон. Ваня зразу подумав, що це батьки, все-таки переживають, але побачивши на екрані мобільного телефону ім'я друга, який був поза зоною декілька днів, не на жарт зрадів.

- Господи, Володю, невже це ти? Як ти?

- Авжеш я, та нормально. А ти як? Хоча чекай, дай вгадаю. Напевно, ходиш десь по Банковій в повній самотності, чи не так?

- Так, але... Стоп, а як ти це знаєш?

- А ти просто обернись.

Коли Ваня обернувся, він побачив свого давнього товариша Володю, який спішив йому назустріч. Двоє друзів обійнялись наче рідні брати. Цей момент був досить зворушливим.

- Боже, як же я радий тебе бачити! Відколи ви з Вітею пропали, я тільки те й робив, що надзвонював вам по 100 разів на добу. Ти не уявляєш, що потім сталося. Мене і Сашку забрали до відділку. Оскільки в мене були зв'язки, я зміг вибратись, а Саша так і залишився там. Я так засмутився, але тепер з вашою з Вітею допомогою ми

зможемо визволити нашого друга. До речі, а де Віктор?

В цей момент запала дика тиша. Володя лише поглянув глибоко у вічі юнаку, і Ваня на мить аж занімів від страшної згадки.

– Хех, я знаю, що ти любитель пожартувати, але зараз не до цього.
Де він?

– Ваню, я не жартую. Знаєш, з таким не жартують. Розумієш, в ту ніч, коли вас забрали, а ми лишилися удвох, він отримав важкі поранення і... «Швидка» не встигла... він помер на місці. Мені дуже прикро...

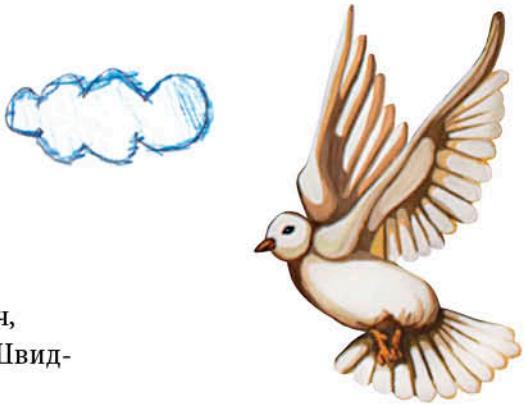
Іван змінився в лиці. Він не був готовий до таких подій. Ні, це не могло статись, не могло статись з другом його дитинства! Напевно, він був більше ніж друг... Скільки ж разів Вітя виручав Ваню в скрутну хвилину, скільки ж разів переживав все разом із ним... Як? Як він міг взяти і ось так померти? Господи, скільки ж слів він не встиг сказати. Не подякував за все, не попросив пробачення. А зараз? А зараз вже запізно... І вже ніколи не зможе сказати другові ці теплі слова. Поки все це проносилось в голові у хлопця, скуча, така чоловіча, слюза покотилася по його щоці, але Іван швидко утер її, адже не в його правилах показувати свої страждання іншим. Він промовив лише одну фразу:

– Ось тепер я не відступлю!

Від цього дня хлопець змінився назавжди. Замість 17-річного підлітка люди бачили мужнього молодого чоловіка, який, здавалось б, тільки вчора шукав причини, щоб повернутись додому, а сьогодні будь-що бажав залишитись тут. Присутність друга біля нього тільки додавали сил триматись далі. Їх знову виганяли та жорстоко лупцювали, але вони стояли! Вистояли морози січня, провели Новий рік та Різдво в колі бойових товаришів та постійних атак, святкували Щедрий Вечір хлібом та водою. Здавалось, тут хлопці поріднилися з усіма учасниками революції. Але Іван добре пам'ятав, що десь там далеко його чекає вона – найдрідніша жінка в його житті – мама. Він знову, що матуся щодня дзвонить на його номер, вже знаючи, що у відповідь почне лише набридливе «абонент не доступний, передзвоніть пізніше». Він лиш надіявся, що одного ранку перетне поріг рідної хати та потішить своїх батьків. Мрії, плани – все потім, зараз він відстоює незалежність своєї держави. Іван з другом перебували тут майже 3 місяці, і за цей час їм довелось багато пережити. Вони були свідками загибелі людей, серед яких були і їх знайомі, що за час перебування на Майдані вже стали рідними. І сам Ваня теж не раз лежав поранений, але повертався в такому стані й думки не було. Тим більше в нього була постійна підтримка – його друг. Тепер вже найкращий друг, тому що після пережитого разом вони стали, як рідні брати. Це й було певним стимулом для Вані.

Одного зимового ранку хлопці почали розмову між собою:

– Володю, я нічого не хочу загадувати, але що станеться, якщо один із нас помер?
– Не хочу здаватись фанатом д'Артаньяна, але – «один за всіх, всі за одного». Знай, ти помреш – помру і я.
– Ні, будь ласка, це безглуздо. Пообіцяй мені, що якщо ти залишишся в живих, ти допомогатимеш моїм батькам.

– Гей, годі тобі. Ми повернемося живими додому і почнемо заново навчання. Все буде добре.

– Дасть Бог, буде. Але обіцяй. І візьми цей медальйон, колись мені дід подарував, а зараз я хочу, щоб він був у тебе.

– Ех... Обіцяю!

Цей медальйон Володя розглядав цілий ранок з неабиякою цікавістю. На зворотній стороні було написано французькою «vie pour te», але оскільки хлопець не вивчав у школі французької, йому було важко зрозуміти значення цього речення. Тому він просто носив його, не знаючи глибокого значення викарбуваної фрази...

Того самого дня хлопців повідомили, що сьогодні будуть проводити так звану «зачистку». Це неабияк обурило і насторожило. Вороги не змусили себе довго чекати. Буквально через 20 хвилин вороги вже стояли біля центру майдану з вогнепальною зброєю та щитами. Розпочався бій. Сашко зазнав серйозного поранення в ногу та голову, і Ваня в прямому значенні цього слова «потягнув» його в медичну палатку. Коли перев'язував другові рани, Іван почув кроки беркутівців і, заховавши пораненого друга, наказав тому сидіти мовчки, а сам вийшов з палатки назустріч ворогам. Хлопець знову знає, що його чекає, але безпека пораненого друга була для нього в той момент важливішою.

– Ну що, бандерівець, пожаліти нам тебе чи на місці розстріляти? Проси пощади! На коліна!

– Ніколи не бачити вам вільного народу у вас під ногами! Краще померти, аніж повзати на колінах перед собаками, зрадниками, ворогами України! Знайте, що хоч вас і багато, але не буде вашої волі на цій землі! Невдовзі всі ви, собацюри продажні, будете гнити в землі, і Бог не простить вам ваших гріхів. Слава Україні!

Після останнього слова Івана пролунав гучний постріл. Ось і все. Зараз він не відрізняється від своїх мертвих побратимів. Всього-навсього 17 років, стільки мрій та планів на майбутнє... Яке ж горе чекає батьків, які так і не дочекались свого єдиного сина, продовжувача роду. Тепер вже не бачити їм ні сина, ні невістки, ні онуків. Зате батько на запитання: «Чому помер ваш син?» зможе з гордістю відповісти: «За Україну». Іванові також вдалося врятувати життя своєму найкращому другові, але після нервового зрыву тому довелось повернутись додому. Ще одне понівечене життя... Яким воно буде в підлітка, що на власні очі бачив, як вбивають друга його дитинства і якому не зміг ніяк допомогти.

Івана визнали Героем Небесної сотні, і тепер його ім'я внесено до історії.

Тепер хлопця вже немає на землі, але він назавжди буде жити в серцях і пам'яті рідних, і ім'я його будуть згадувати на уроках Історії України, розповідаючи про нього як про мужнього, хороброго та відданого батьківщині героя, який помер, щоб наша українська нація отримала шанс на щасливе майбутнє.

Ця історія заснована на реальних подіях. Можливо, юнака звали не Іваном, можливо, він був не з Харкова. ...Але він був! Простий, звичайний хлопець, який життям своїм змінив хід історії. Таких Іванів, Володь, Степанів, Романів... набралась ціла сотня, Небесна Сотня! Ці герої показали своїм прикладом, як людина може любити свою Батьківщину та на які подвиги вона може піти заради неї. Вони дійсно мають право називатись Героями! А так бувають випадки, коли звання героя присвоюють собі люди, які й близько ними не є!...

Стільки юнаків втратила Україна під час Революції гідності! А найстрашніше те, що ці втрати тривають, і з кожним днем вони тільки збільшуються. За останній рік чисельність населення України різко скоротилася – велика кількість загиблих та емігрантів. На сході зараз тривають військові дії, в яких щодня помирають люди. Але їхні смерті недаремні, адже за останній період часу мета Революції була досягнута – Україна об'єдналася, люди повстали. Зараз світ уперше побачив справді незалежну Україну, яка має патріотів і віddаних своїй нації людей.

Ще до початку революції мені довелось переїхати з рідного містечка в Португалію, щоб отримати більше можливостей у майбутньому, але я продовжує навчання в українській суботній школі. Саме ця школа є для мене сьогодні центром духовності та культури. Так, мені школа, що я не можу підтримувати свою країну зсередини, але я, як можу, роблю це тут. І я дякую долі і батькам, що в мене є можливість продовжувати вивчати культуру та мову моєї Батьківщини. Багато людей були змушені емігрувати з України у пошуку кращої долі для себе та своїх дітей, але де б вони не були, вони залишаються українцями. Куди б ми не поїхали, куди б нас не закинув життєвий шлях, якою би мовою ми не розмовляли – ми українці і завжди ними будемо. Я пишауся тим, що я українка!

Українці Португалії також мають можливість підтримувати нашу країну. Проводимо благодійні концерти, збираємо гроші на допомогу АТО та надсилаємо листи солдатам. Нещодавно мені пощастило полистуватись зі справжніми героями України. Такої честі я ще не мала, і тому дуже дякую дирекції своєї школи за те, що дала мені таку омріянну можливість! Коли розпочались події на майдані, всі українці Португалії розпочали проводити мирні ходи та морально підтримувати дух нації. Причому, треба зауважити, що активними діячами були не тільки «столичні» жителі, а й українці всієї Португалії. Я пишауся своїм народом!

Не знаю, яким буде мое майбутнє, але сподіваюсь, що воно буде проходити на рідній землі, вільній та незалежній.

А закінчу свою розповідь фразою великого українського Кобзаря Тараса Григоровича Шевченка:

«І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі».

